

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatként vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

M megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 80 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

E. M. K. E.

Aligha akad Magyarország határain belül még oly egyesület, mely annyi küzdelem között, annyi támadás dacára, oly fényes eredményeket ért volna el, mint az E. M. K. E.

Hogy még mindég mily sokan vannak, akik félre ismerik, tanúsítja Román Miron gör. kel. érsek metropolita legközelebb nyilvánosságra jött nyilatkozata. Hogy mily sokan vannak, kik túlzott követeléseket és igényeket támasztanak irányában, bőséges példáját láttuk nem egyszer. Hogy befolyását, jövedelmét mennyire ki akarták némelyek zsákmányolni egyoldalú célok elérésére, erős csaták emlékei igazolják.

És ime e támadások, küzdelmek és gyanúsítások köréből győzedelmesen emelkedik ki az EMKE, nem térve el egy percre sem kitűzött céljaitól, leküzdvé az ereje iránti kételkedést, a közöny hidegét s a tulbuzgók lármás követeléseit, egymásután mutatja fel humánus, nemzeti alkötéseit, mindenütt ott hozván áldozatokat, ahol sem az állam, sem az egyház, sem a társadalom nem tett, vagy nem tehetett eddig.

Legjobb alkotását, a balázsfalvi elemi fiú és leány-iskolát vasárnap, e hó 20-án szenteli fel telve reménnyel és megelégedéssel, hogy méltán felelhet meg itt is hazafias kötelességének. A leg-egyszerűbb, majdnem primitív kir. épület szolgált addig a kezdetleges, elemi oktatás helyéül s a szűk, kis terület valóban gondolkodásba ejtette azokat, kik egy jobb és czélszerűbben berendezett, modern iskolának felállítását óhajtották. — Évek teltek el eredménytelenül. És ime az Emke meghallja a töprengők esedezését, meglátja, hogy egy számban és érületben erős, de kulturális intézményeket teljesen nélkülöző magyarság nagy ér-

dekeit kell védeni és támogatni s felállítja bőkezű áldozatkészséggel iskoláját oly berendezéssel, mely kellően kiegészítve és fejlesztve, versenyezni fog a legjobb ilyen intézetekkel. — Függetlenül, nem kötve egy hitfelekezethez sem, de remélve valamennyinek szives erkölcsi támogatását, közvetlenül az EMKE igazgatóságának gondozása alatt, csakis feladatának fog élni ez iskola, tanítván és nevelvén vallás és nemzetségi különbség nélkül minden gyermeket a tudományokra s a közhaza igaz szeretetére. — Tannyelve magyar lesz, de törekvését és feladatát nem a magyarosítás képezi. Hivatása magyar nyelven, nemzeti szellemben tanítani nem pedig „magyarizálni.“ És ez iskolát a művelt, humanus gondolkodású gör.-cath. Ersek-Metropolita ur székhelyén nemcsak a magyar nemzetiségű, vagy magyarul tanulni kívánók érdekében állította fel az EMKE, hanem azért is, hogy azoknak, kik a politika — sokszor elfogultságtól homályos szemüvegén nézik és bírálják működését és törekvéseit, ez intézmény munkájának naponként való észlelhetése folytán módot nyújtson tiszta, hamisítatlan ítélet alkotására.

Hálás köszönetet mondunk az EMKE vezető férfiaknak, hogy a jóra való iskolát annyira nélkülözött vidék forró óhaját ily kiváló jóindulattal valószínűsítették.

De egyuttal felhívunk mindenkit, kiből a magyarság érdekei iránt bár egy parányi érzék van, hogy látva az EMKEnek nemes hivatású buzgalmát támogassa anyagi erejéhez mérten e hazafias irányú egyesület, szerezzen mennél több tagot, hogy tőkéje ujabban gyarapodó jövedelméből vármegyénk javára mennél több oly kulturális intézményt létesítsen, minő a balázsfalvi iskola.

Egészen megindultam.

Hanem a nő bámulva, majd félelemmel nézett reám; pár pillanatig azt hitte, hogy eszelős vagyok, hanem aztán jobban nézte reám, hátran felelő:

— Ön mindenesetre nagyon téved, uram, alig egy éve, hogy itt lakom esaládommal.

— Tehát ön nem Laurine? kérdem szomorúan.

— Laurine? nem tudom kit ért alatta uram. Nincs itt senki, a kit úgy hívnának.

Ugy tetszett, mintha álmodtam volna.

Zavartan kértem bocsánatot, mielőtt eltávoztam.

— Hanem még egy kérdést. Szabad tudnom, ki lakott itt kegyed előtt?

— Egy agglégány, mintegy tíz esztendeig.

S udvarias köszönés után bezárult mögöttem a rácsos kapu.

Most már egészen meg voltam zavarodva. De hogy lehet az, hogy én folytonosan ráismertem arra a nőre, hisz ugyanazok voltak vonásai — tudom, hogy nem képzelődöm, én ismertem őt.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

Elmentem az állomás-főnökhöz, aki udvariasan fogadott.

Azt felelte, hogy nem régen van az állomáson így hát nem is felelhet kérdésemre, hanem menjek el egy öreg emberhez, ki az állomás közelében lakik; az talán jól tud világosítani.

— Nem megyek el addig, a mig meg nem tudok, miben áll a dolog. Kik voltak e ház lakói.

TÁRCZA.

A kék ház.

E. Aréne rajza.

Irtá: SZŐCS GÉZA.

(Vége.)

Ó volt Laurine, nem esalódtam — láttam őt mikor bubájával játszott, később vőlegényével, majd fiával s most unokáival.

Nagy fájdalom fogott el. Ő nekem negyven esztendő barátóm s én még nem beszéltem vele, talán nem is ismert soha — igazán meg kellett vala előbb látogatnom, ha meghallja, hogy milyen régi barátja vagyok, bizonyára nagy örömmel fogad.

A pillanat elhatározó volt.

Leszállottam és csöngtettem a kert kapuján.

Egy kertész nyitott ajtót.

Most már előtte állottam, anélkül, hogy tudnám, mikép szólítsam meg.

Ő törte meg a csöndet:

Hogyan jutok e szerencséhez, hogy ön meglátogat uram?

Hangja kellemesen csengett.

Megindulva feleltem:

— Hát nem ismer?

— Nem uram!

— De én ismerem önt. Gondoljon csak vissza.

Láttam, mint gyermeket, bubájával játszani a kertben, majd mint ifjú leányt jegyesével, mint fiatal asszonyt gyermekével, és most eljöttem, hogy meglátogassam s megmondjam, milyen régi barátja vagyok. Tudja, mikor a kis fiúcskának egy narancsot dobtam, az a nagy lompos kutya vette fel — akkor ön olyan barátságosan fogadta köszöntésemet.

Alsófehérvármegye közgyűlése október 14 és 15-én.

A ritkán érdeklődők figyelmébe kell ajánlanom közgyűléseinket. Kár ezektől olyannyira huzodozni azon bizottsági tag uraknak semmi dolga ott. — Megérdemelnék, hogy a 380 biz. tagból illő számban, legalább 191 én mindég jelen legyenek. — Ime most is: a gyűlésen Berenczey Pista tagtársunk csinált hangulatot, azután meg pompás főispáni ebéd volt, melytől még jobb hangulatba jött a közönség. — És tessék elhinni, nem éppen oly végtelen a mi bölcsességünk, hogy a közgyűlésen valami még bölesebb kitalálni ne lehetne, sőt még az érdeklődést tanúsító interpellációk és felvilágosítás kérések is arra valók, hogy a miniszteri biztos közeledténél hallatára már is liba bőrdőző tisztviselő urak jól megtanulják dolgaikat s a legnyájasabban feleljenek, tisztelettel elismerve ezzel is a választó közönség és jogát s megköszönve a ritka alkalmat, hogy ékesszólásának tér nyitott.

Mindenekelőtt azonban ki kell mondanunk, hogy olyan türelmet, olyan higgadságot, a tárgyalások oly szabatos vezetését, szóval: oly elnöki temperamentumot bizony kevés férfi mutathat fel közéletünkben, mint b. Kemény Kálmán főispán, ki valóban elismerésre méltóan felel meg ebbeli nemes hivatásának. — Így tett most is, pedig szemgyuladása elég okot adott volna a szobájában való csöndes visszavonulásra, sőt ellenkezőleg: szabatos beszéddel nyitotta meg a gyűlést s többek között ki mondta, hogy bizony a mi közigazgatásunkat, mely folyton fejlődőben van, sok alaptalan támadással illetik. — Hja! ez most a divat.

Alig kezdett hozzá főjegyző barátunk a tárgysorozathoz, elmondva ő Felsőgeinek a belügyminister utján nyilvánított legmagassabb köszönetét boldogult trónörökösök feletti részvét nyilatkozatát. — Berenczey t. tagtársunk hallani akarta az összes leiratokat s felállította az egész nagyérdemű hallgatóságát. — Már ezzel el lett döntve az a nagyfontosságú kérdés, hogy vége lesz-e ma a gyűlésnek? Mindenki tudta, hogy holnap is találkoznak a zöld asztalnál. — Mert ámbár szó nélkül maradt a javadalmazás felemelését megtagadó belügyministeri leirat s a jövő évi költségvetés, meg a g. Szapáry és

asszony vala, az ellenőr neje. Áldott jó asszonyság, minket is sokszor látogatott meg — hanem nem Laurine volt; úgy tudom Francisca.

— De uram, emlékezzék vissza, még azelőtt mintegy tíz évvel, egy fiatal, szintén szőke leány — rózsafűzér — volt a fején, mellette vőlegénye szintén a kertben láttam.

Az öreget cserben hagyta az emlékező tehetsége. Hanem segítségére jött az asszony, a ki addig hallgatag ült a kuczkóban.

— Ah, az a Stephanie kisasszony volt, a vasuti vállalkozó leánya — egy dijoni kereskedő vette el, hanem rosszul éltek — azt hallottam elváltak s ő most egy északi departement-ban él szüleinél.

Még nagyobb zavarba jöttem.

— Dehát hol van Laurine! kiálték fel. Én láttam őt, mintha most is elöttem állana; bubájával játszott a kertben, az anyja néven szólította, hallottam hogy — Laurine! Még most is fölembre csang az anyja hangja.

— Hát miért nem mondta kérem miadajrt, van még nekem emlékező tehetségem, hál' istennek mondá bizonyos büszkeséggel. Hanem nagyon régen lehetett — sohajta, mintegy negyven évvel ezelőtt.

Az a szép szőke leányka a gyógyszerészé volt, hanem elhalt szegény körülbelül tíz éves korában, épen májusban temették el szegényt, hogy siratta az anyja.

— Melyik évben volt az mondja csak? egészen remegtem a csalódástól.

Megmondta. Hát épen abban az esztendőben, mikor én láttam, mintegy husz nappal azután s én negyven év múlva is szerettem őt. Ilyen az emberi élet . . . én megmaradtam annyi viszontagság után s a csendes ház lakói rendre pusztultak . . .

gf. Teleky miniszterek üdvözlése, mihelyt ifj. Gáspár János, elolvasta a virilisek névsorát, — Berzenczey mindjárt ki-váncsi volt arra, hogyan és mikép csinálják azt a hosszú listát? Különösen arra, hogy a férjem uram kicsi adójával hogyan párosítják szeretett élettársa nagy adó summáját? A főjegyző szívélyes nyájassággal megmutogatta a dolgok történetét s ezzel mindjárt első ízben kiérdemelte István ur elismerését; no de nem sokáig!

Ezen szerencsésen keresztül esve, meg kellett emlékeztünk azokról, kiknek letelt a szolgálata a megyei bizottságban; miután pedig ilyenek sokan vannak s a tisztújításban bizonyosan részt akarnak venni, november hó 5-re az egész vármegyében nagy, általános választást rendelünk el, amikor is 12 helyen alkotmányos élet lépzen. Győzzön a jobb!

Addig is kiprobáltuk rég heverő erőnket egy kis apróbbeszerű tisztújításban. Ugyanis a balázsfalvi járás-szolgabírói hivatala egyszerre tiszta üres lett. Alvinczi Teleky József nevelt erre főszolgabíró és Tóth Miklós árszaszéki elnök szolgabíró. De mert ezen tisztelt urak dolgát is el kell igazítani, Jován Miklós felhagyott a maros-újvári szövezzel és elment Alvinczre küldetésben, Apolezán Ignác pedig belső ember lett az árszaszék archívumában. — Így azután, mert másnak ugye se kellett, Simonffy Alajos lett főszolgabíró, Pongrácz Géza pedig szolgabíró Balázsfalván és mindjárt esküt is tettek arra, hogy kötelességeiknek hű teljesítői lesznek. Így frissül-lassen a vármegye. — Belejövén pedig a nyílt választásba, a titkos szavazás előnyeinek kiprobálására öt köz-igazgatási bizottsági tagot áldoztunk fel, egy szavazat szedő bizottság ügyelvén a jó rendre id. Gáspár János elnökléte, Pogány János és Zeyk Kálmán ellenőrzése mellett.

Következtek a szabályrendeletek; volt miben válto-gatni. A tüzrendszet s a hivatalon idegen vendégek be-jelentése és az utak kireperálása, a kis és nagy községi Kókának elrettentésére pénztár kezelési rendelet mind-mind §§-ba lett foglalva. — Nem szólt hozzá senki. De bezzeg jött a csombordi hid dolga! Azt már szeretnék, hogy egy akkora nagy hidat 21.115 frt és 23 krét meg-csinálnak meg, hogy a b. Kemény családnak sem kell mindjárt pénz a révjogért, csak ne kellene meg is fizetni a költséget. „Ej rá érünk arra még!” ebből a mottóból kezdett beszélni Berzenczey és összetett kézzel szívre ha-tolag kérte valamennyi báró Keményt, hogy tartsák meg még néhány esztendőig ezt a boldog állapotot, melyben drótkötelen, csöndes vizen himbálozik a hajó. — Érvei ezen hajóhimbálozáshoz hasonló vidám kedély mozgalmat déztek elő, de mert alapos közigazgatási, stratégiai és pénzügyi témák sulyaival nem terhelte s mert már egy ismételve elhatározott miniszterileg is felülvizsgált ügy végleges befejezéséről volt szó, megkellett elégednie azzal, hogy Kovács Gyula felszólalására pár cipős ilcczel vála-szolva bejelentse, hogy halasztást egyedül kívánván, — rekurál a miniszterhez, mit főispán ő maga csöndes nyu-galommal jegyzőkönyvre rendelt vétetni.

Lefolyván ez a dolog, az előadók a jó morzsoló-gépek szerepét kezdték teljesíteni. Felirunk a honvédelmi miniszterhez, hogy ne vigye az egyik honvédszázalókat Kolozsvárra, mikor ott ugye sincs kaszárnya, mi pedig éppen csak érettek adunk ki 100-000 frtnál többet. Az abrudbányai laktanya sem kerülte el a nagy épületek szokásos végzetét: többre fog kerülni pár ezer forinttal, mit is keserű mosollyal vettünk tudomásul. Jó, jó dehát kifí...? Kérdzné az „Ingenyélők” érezhang dalár-distája.

Ezután jöttek a különböző névjogok, vámdíjak, — a jövő közgyűlésre utasított kutyadó szabályzat, — városi állatorvosi állomások rendszeresítése s végül Abrudbánya panassza, hogy niucs pénz a katonai elszál-lásolás fedezésére; bizony nekünk sincs felelőnek a nyájás megyei urak, de másfél esztendő múlva Abrudbánya egy olyan csinos kis 200-000 frtos ajándékot fog töltni kapni, hogy addig már csak valahogyan éljen meg a kenyérén. Nó a kenyérről eszünkbe jutott az ebéd s főispán ő maga szíves is volt megkérni, hogy ne tessék senkinek haza fáradni, ő már ugye is felterített a „Két Hattyuban”. Köszöntük a szíves invitációt és mentünk.

A banquette.

A „Két Hattyu” udonat új, friss mészszagnu étterme tele lesz vendéggel. Az ebéd jó volt, a kecsége éppen kitűnő. A „hangulat emelkedett.” A tosztok árja rögtön megindult, mihelyt elhangzott főispán ő maga ajkairól az Ó Felségekre szóló pohárköszöntés s a főjegyző felköszönté a főispánt, ki ugyis mint a közélet előkelő férfját, ugyis mint gentlemant itt egyező tisztelet övez pályáján. Berzenczey sietett is gratulálni b. Kemény Györgynek, a a dorék atyának s Csató alispán nem hagyta Hegedűs professornak, hogy professiójához mértén ő köszöntse fel főispánunkat, a legkitűnőbb magyar asszonyok egyikét. És folyt a szó, mint az ár. részestül benne mindenki. De nem hagyhatjuk említetlenül a lelkes Kerekes Samu barátunkat, ki sokkal szebben, sokkal hatásosabban beszél prózában, mint rimekben, kivált akkor, ha mindnyájunk bűszkeségéről, féltékenyen őrzött kincsünkről: a Bethlen-

főiskoláról van szó. Kapott is rengeteg éljenzést! — A közgyűlés pedig másnap folyt.

(Folytatása következik.)

Nagyenyed ipara és kereskedelme.

Nagyenyed város ipara 1870—79 közt élte legro-szabb napjait.

Akkor nyílt meg a keleti vasut, mely haladottabb ipari vidékek versenyét reánk zudította, 1873-ban tört ki az általános gazdasági és iparválság, melyet a tullel-melésnek tulajdonítanak.

Ez évtizedben az 1880. évi népszámlálás szerint iparos városunk lakossága 400 lélekkel apadt, a helyett hogy ugyannyival szaporodott volna.

1880—90 közt iparunk egészben helyt állott, a mennyire a népmozgalmi statisztikából és a megfigyelésből következtetni lehet.

Ugyanis a népesség ez idő alatt nem gyarapodott városunkban, de nem is csökkent. Az észleletek az ipar-ágakban mutatnak ugyan némi gyarapodást, de nem az egyes iparágak fejlődésében, helyesebben az egyes iparágak fejlődése nem volt oly mérvű, hogy kiterjedésében nyert volna, csak oly mérvű, hogy a növekedett versennyel szemben nem veszített újabb területeket. dacára a román vámháborúnak, mert kivételünk ez irányban eddig sem volt.

Iparunk ma is, mint régen a helyi és néhány megyebeli piacra van korlátozva.

Az utóbbi két évtized azonban azon tapasztalatot érlelte meg, hogy a fokozott versennyel szemben e piacokon is fokozott képzettséget kell szembe álli-tanunk.

Az utmutatással az állam járt elől.

Szerveztetett az ipariskola 300 forint évi állam-ségálllyal.

A múlt évben két jó tanerő vezette az iparos iskolát, de a tanulók nagy száma és czélszerű oktatásra kívána-tossá teszik már a jelen évben három tanerő alkalmazását.

A szakipari kiképzetés előmozdítására az utóbbi években a város közönsége is jelentékeny áldozatokat hozott.

Ugyanis közközltségen képeztetett 3 éven át egy ifjut a homonnai műtárgó iskolában, egy másikat az ungvári agyagipar iskolájában, egy harmadikat a kolozsvári építési szakiskolában.

Ezen kívül néhány iparosnak lehetővé tette az 1885. évi országos kiállítás megtekintését.

Az ipartestület megalakítása iránti fáradozások ered-ményre nem vezetettek, iparosaink nem tartják még éretteknek magokat az önkormányzatra és ezért az ipar-testületi feladatokat a városi parhatóság oldja meg.

Az iparos ifjuság ellenben élénk működést fejtett ki az önképzés és segélyezés terén, szórakozásaiban is nemesült, szép bálakat és majálisokat rendezett.

Továbbá felolvasásokat tartott, tanult és irt.

Uj iparágakul hentesüzlet létrejöttét, a husnak exportálását, műszöví mőhely felállítását, kezyü-ipar meg-honosodását és női kalapkészítést említhejtük.

Valószintű, hogy a polgári iskolával kapcsolatban Fűzi Katinka k. a. által szervezett női kézimunka tan-folyamok a női kézimunka iparnak is élénkebb lendületet fognak adni.

Bemélni lehet, hogy a zona vasut alkalmat fog nyújtani hiányzó iparágak tanulmányozására és meghono-sítására, milyenek: a virágkertészet, szobafestészet, kő-faragás, gyümölcskéndirozás és a mi legfontosabb volna a len, kender, pamut, gyapju fonó és szövípar kiterjesz-tése, illetőleg meghonosítása.

A létező iparágak fejlesztése tökéletesítése verseny-képessé tétele az iparosok mozgékonyaságától függ. A célra vezető eszköz mindenütt és minden időben a kép-zettség fokozásából állott, tanulás, olvasás, összehasonlítás saját és fejlettebb iparműhelyek termékei közt, tehát helyi iparkiallítások rendezése és idegen (legközelebbből a maros-vásárhelyi tartatik) kiállítások látogatása, iparmúzeum alakítása, ipart tárgyaló könyvek és lapok tanulmányozása az ipar haladásainak, a találmányoknak és gépeknek alkalmazása, ipari értekezletek szakbeli tárgyakról, bírál-atok iparcikkék és piaci árak fölött, a saját hátra-maradásunk okainak rézesítése és javítása.

Mindezek az ipartársulatoktól némi költséget, föld-képen pedig az iparosoktól gondolkozást és munkát igényelnek, mert az iparosra is alkalmazható, az mit a közmondás a jó pap „holtig tanulásáról” szól. Idő azonban jut, ha jól használjuk erre is.

Azt hiszem a régi széles féltékenységnék, titkolo-zásnak ideje lejárt, ennél fogva az ipartársulatok tevékeny-sége a nyilvánosságától nincs mit tartson, a gyűléseken felmerülő eszmék, az évi számadások legelőbb a helyi lap útján nyilvánosságra volnának hozhatók, egy-egy jelentés szerkesztésére képes egyének minden ipartársulat tagja közt akadnak.

Vannak vagy legalább lehetnek városunkban egyé-nek, kik ismerve az iparosok törekvéseit, igyekezést

szóval tettel tennének valamit egyik-másik iparágért, ha csak ismernék az ügyek állását; ezen ismeretet csak a nyilvánosság nyújthatja, néma gyermeknek anya sem érti szavát.

A nyilvánosság egy neme a hirdetés, ajánlás is. Legalább a helyi naptárban közölhető volna az iparosok név- és czimjegyzéke, ha már, a nagyobb hirdetések költségeitől fél valaki. Fájdalom! a kínálkozó, sürgő-forgó, nyakunkra jövő, lármás idegen hasoló iparos jó üzletet csinál és mosolyogva rakja zsebre nyereményét, ha sikerült meggyőznie a helyi fogyasztókat arról, hogy az ő áruai jók, szépek, haeznosak, nélkülözhetlenek.

Ezek mozgékonyasága, hirdetési, talán annak jobb minősége is a helyi ipart érzékenyen károsítja.

Még egyet. Iparosaink a helybeli fegyintézet olcsó munkaerejét csak kis mértékben fordítják javukra, pedig az olcsó munkaerő a versenyképesség terén fontos tényező. Talán egy újabb évtized elegendő lesz arra, hogy ezen munkaerő a helyi ipar- és kereskedelem lényeges faktora képen alkalmaztassék.

A helyi kereskedelemről egészben véve azt mond-hatjuk, hogy az utolsó 20 év alatt történt átalakulásokkal lépést igyekezett tartani.

A mennyiben ez egészen nem sikerült, rajta kívül álló tényezőknél mult, jórésben. Ugyanis a kereskedelem és ipar egymást kiegészítik. A kereskedelem szolgáltat, az iparhoz szükséges számos anyagot, tehát az ipar pan-gását a kereskedelem is megérzi.

Másrésről főkép a szövetkereskedőknek sokat ár-tottak a házaló kereskedők; részben a czukorfogyasztási adó kikerülésével és a kávénak nem a kellő sulyban kímérésével, a fűszerkereskedők és maga az állam, kárt szenvedtek az idegen verseny posta küldeményei és vonati szállítmányai által. Sajátságos, hogy az adóelkerülésével a fogyasztókhoz bejövő czukoradója esetleg a helyi keres-kedelmű vétetik fel, ha t. i. nem tárczával fizetik az adót.

A kereskedő társulat, önerején, ujra szervezte a kereskedelmi iskolát négy tanerővel, szakkönyvtárt ala-pított, melyben a magyar kereskedelmi, földrajzi, utleirési és nemzetgazdasági, pénzügyi irodalom csaknem teljesen egybegyűjtve található.

A kereskedő ifjak nemesebb szorakozás a sport felé irányították figyelmüket, a régi tivornyák helyett, melyek annyi ifjunak erkölcsi és fizikai romlását idézték elő.

Jelenleg önképzőkör alakításán fáradozik a kereskedő ifjuság.

A hirdetések és fegyházi ipar felhasználásában is sok mozgékonyaságot mutatott a kereskedelem.

Azonban a személyes kínálat nem kel versenyre a házaló kereskedéssel: Bár ne is lenne erre szükség, hanem szünnék meg maga a házaló kereskedés, melyet a hatóság minden erejével korlátozni igyekezik.

Dr. W. A.

Körrendelet az italméresi jövedék ügyében.

72427. szám A. m. kir. pénzügyminiszteriumtól.

Valamennyi vármegye közönségéhez. Tudomásomra jutott, hogy némely helyeken különösen a kisebb közsé-gekben az adó köteles felek s a községek képviselői nem ismerve fel azokat az előnyöket, melyekkel az „ital-méresi adó megváltása” rájuk s illetve a fogyasztó közön-ségre nézve összekötte van, a megváltás iránti tárgyalások alkalmával vagy egyáltalában nem tesznek ajánlatot, vagy pedig olyan összegre szóló megváltási adó általányn aján-lanak meg, mely a kinyomozott fogyasztási viszonyoknak tá-volról sem felel meg. Előfordult továbbá az is, hogy némely ki-sebb községre nézve az egyezkedési tárgyalások alkalmával, az adó megváltása iránti egyezkedés meghiusulta után a községet a „kizárolagos italméresi jogosultság hasznóbár-lete” iránt sem tettek elfogadható ajánlatot, és hogy az ennek folytán az italméresi adó beszedési jogainak vagy a kizárolagos italméresi jogosultságának beérbeadása iránt alternative kiírt nyilvános árverések is eredmény nélkül maradtak. Az adó köteles felek, községek s más vállalko-zók jelzett tartozkodása miként értesültem arra a nézetre van alapítva, hogy akár lesz az állami italméresi jöve-dék az egész községre kiterjedőleg biztosítva akár nem, ez a szeszés italok kimérésének és kismértékben való elárúsításának további gyakorlását az illető község-ben semmi körülmények között sem fogja gátolni. Ez a nézet azonban tévedésen alapszik, mert az italméresi jövedékről szóló törvény végrehajtás végrehajtása iránt, f. év 33450. sz. a. kiadott utasítás 6. §-ának III. alatti pontjában határozottan ki van mondva, hogy a kimérésre és kismértékben való elárúsításra szóló engedély iránti folyamodványok elintézése függőben tartandó mindaddig, míg az illető községben az italméresi jövedék biztosítása 1890. s esetleg 1891. és 1892. évekre végérvényesen be nem fejeztetik. Ebből önként következik, hogy azokba a községekbe, melyekre nézve az italméresi jövedék az 1889. év folyamán megváltás. vagy beérbeadás útján nem biztosíthatók és kinestári kezelés sem rendeltetik el: a szeszés italok kimérésének és kismértékben való elárú-

sításának gyakorlását tári kezelé elfoglaltatá hető: min vagy bért lesznek ut saját szük melyben a szeszés ita ürügy alatt megszabott hó 9-én 49 ennél fogva területén a kellő felvil Buda

Az a körre folyó leányiskola féle elfogla megyei tan tanfelügyel érdeklődés Jelen háziónök u tárgyalások adni, azon kath. tanít kötelékébe, tiségi kére zárva. Örök egyesület kevesen va tanítók, ho ügyünknek hatni fel!

A tá dalkör fele ar előre bo a kör elnö állásáról le igyekezete, birni, hogy bizonyult e fel, hogy a doskodják. Ezek gondolatok tanussító é nehéz volt kör tagjait gyűlést me Az

Sebestyén vén mind Tek. Nagy élénk voná melyet az hogy a kö kenységeer melyet len ványozza, s s ezen állé ajánlotta. választást tanterembe tanítás me mellékmon vánítottat.

Ezuta elmondotta népiskolába fő, hogy sz hogy a nye humoros vo tanítás” er iskolákat, h bölendőnek teret ajánl cserét idéz nos, Dr Ba Dancs Sam Ezétá előadást is tanát. Kevé világos és kieérleteit s hason czél használatát Nehá

ik iparágért, ha ismeretét csak a k anyja sem érti etés, ajánlás is. olna az iparosok hirdetések költő, sürgő forgó, iparos jó üzletet nyét, ha sikerül, hogy az ő lenek. alán annak jobb psitja. egyintézet olesó javukra, pedig fontos lényező. ra, hogy ezen nyeges faktora

véve azt mond- átalakulásokkal tlt, rajta kívül a kereskedelem elem szolgáltat, at az ipar pan-

nek sokat ár- ukorfigyaszási álló sulyban ki- az állam, kárt ényei és vonati öelkerülésével a a helyi keres- fizetik az adót. ra szervezte a kkönyvtárt ala- drajzi, utleirási aknem teljesen

as a sport felé elyett, melyek ékzik elő. ik a kereskedő

sználásban is em. kel versenyre erre szükség, edés, melyet a k. Dr. W. A.

Jövedék

zteriumtól. Tudomásomra kisebb községi képviselőkkel az „ital- gyasztó községi titkársági tárgyalások ajánlatot, vagy általányt aján- zonyoknak tá- gy némely ki- k alkalmával, sulta után a g hasznobér- és hogy az ogainak vagy beadása iránt mény nélkül más vállalko- rra a nézetre mérési jöve- a akár nem, rtékben való lető községi- ogja gátolni. az italmérési ajtása iránt, III. alatti y a kimérésre edély iránti mindaddig, k biztosítása rvényesen be gy azokba a jövedék az s utján nem deltetik el: való eláru-

sításának 1889. évi december hó 31-ike után való gyakorlására sem adhatik engedély. Minthogy pedig kincse- tári kezelés a pénzügyorség csekély létszáma s más nemü elfoglaltatása miatt csak ritka esetben lesz életbe léptet- hető: mindazokba községekbe, melyekben a megváltás vagy bérbeadás nem sikerült, az egyes lakosok arra lesznek utalva, hogy a szesz italokat, de eskis kizárólag saját szükségletükre, más olyan községből szerezzék be, melyben az italmérési jövedék biztosítva van, mert a szesz italoknak kicsinyben bár milyen czímen vagy ürügy alatt engedély nélkül való eladása a törvényben megszabott büntetéseket vonja maga után: folyó évi aug- hó 9-án 49532. számú intézvénym kapcsán felhívom ennél fogva a vármegye közönségét, hogy törvényhatósága területén a községi eljárásoknak a fennebbi értelemben kellő felvilágosítást adjon.

Budapest, 1889. október hó 13-án.

Wekerle, s. k.

Tanító gyűlés.

Az alsófehérmegyei általános tanítóegyesület központi köre folyó hó 10-én tartotta meg évi közgyűlését, a leányiskola nagytermében. A tagok, dacára az őszi sok féle elfoglaltatásnak számosan vettek részt. Ott tisztelhetük megyei tanfelügyelő ngs. Gáspár János kir. tanácsos tanfelügyelő urat, ki minden alkalommal kitünteti erős érdeklődését az egyesület érdekében.

Jelen volt mint vendég f. Dely Ödön helybeli minorita házfőnök ur és meleg érdeklődéssel hallgatta a felmerült tárgyalásokat. Nem mulasztathjuk ismételtén kifejezést adni, azon ohajunknak, vajha a megye területén lakó rom. kath. tanító kollegáink is belépnének ezen egyesület kötelekibe, melynek tárgyalásából a felekezeti és nemze- tiségi kérdések alapszabályaink értelmében ki vannak zárva. Örömmel üdvözölök őket sorainkban és az ohajított egyesület magasabb nemzeti szempontok ajánlják! Oly keresen vagyunk e megye területén magyar tannyelvű tanítók, hogy visszavonás forgácsolás nem válhat tan- ügyünknek előnyére, de valóságos nemzeti bűnül röv- hatni fel!

A tárgysorozat megkezdése miután a képezdei dalkör felemelő alkalmi éneke elhangzott, kir. tanfelügyelő ur előre bocsátja, hogy a központi választmány, miután a kör elnöke tek. Nagy Lajos képezdei igazgató ur állásáról lemondott és a központi választmány minden igyekezte, mely buzgó és tevékeny elnökét arra akarta birni, hogy tisztét továbbra is tartsa meg sikertelennek bizonyult tek. Bartha Zsigmond középiskolai tanárt kérte fel, hogy ezen gyűlést vezesse és összehívásáról gond- doskodjék.

Ezek után Bartha Zsigmond mint elnök tömör gondolatokban gazdag, mély szakértelem és ügyszeretetet tanusító elnök beszédet tartott, jelezvén a tanítói pálya nehéz voltát s az egyesületi élet előnyeit és hamvait a kör tagjait munkásságra és összetartásra híván fel a gyűlést megnyitottnak nyilvánította.

Az éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után Sebestyén Sándor egyesületi főjegyző, ismételtén elbeszél- vén mindazon körülményeket, melyeknek czélja volt Tek. Nagy Lajos urat az elnöki székben megtartani, élénk vonásokkal esetelvéen azon kitaró munkásságot, melyet az egyesület kebelében kifejtett, indítványozza, hogy a kör jegyzőkönyvileg adjon kifejezést buzgó tevé- kenységeért s fájdalomt jelezze ki azon veszteség felett, melyet lemondásával okozott, ezzel kapcsolatosan indít- ványozza, hogy az elnöki szék végérvényesen töltsessék be s ezen állásra mint legméltóbbat Bartha Zsigmond urat ajánlotta. Bartha Zsigmond a közfelkiáltással történt választást elfogadván, a gyűlés tagjai az elemi leányiskola tantermébe vonultak a Kővér János által tartandó nyilvános tanítás meghallgatására. Tanítása tárgyul felvette a tárgyi mellékmondatt és ismertetését. Tanítása sikerültnek nyil- vánítottatott.

Ezután Danesházy G. lépett a felolvasó asztalhoz s elmondotta nézetét az egészségtan tanítása felől a falusi népiiskolában. Első felolvasásával elárulta, hogy gondolkodó fő, hogy széleskörű pedagógiai ismerettel rendelkezik, és hogy a nyelvet könnyen kezeli. Élénk, többször csillogó humoros vonásokkal mutatta ki a szokásos „egészségtan tanítás” ereményletségeit okait s mint tárgyat az iskolákat, hol a tulterheltség elnem tagadható, kiküszö- bölendőnek véli, a helyet egy holdnyi befásított játszó teret ajánl minpen iskolához. Felolvasása élénk eszmé- cserét idézett elő, melyben részt vettek: Ngs. Gáspár Já- nos, Dr Bartók György urak felolvasó és Sebestyén Sán- dor. Az élvezetes felolvasás tüzetesebb ismertetés czéljából Dancs Samu közt tagnak adatott át.

Ezétán Bartha Zsigmond tartott igen érdekes szabad előadást ismertetvén Bein Károly népiiskolai természet tanát. Kevés kivétellel helyesnek tartja a műbeosztását, világos és értelmes meghatározásait, könnyen bemutatható kísérleteit stb. ezen okoknál fogva a használatban levő hason czélú és rangu művek között nevezett tankönyvnek használatát melugem ajánlja.

Néhány-köbli ügy elintézése után, a gyűlés tagjai,

három órai élvezetes együttlét édes emléket vive ma- gukkal, az ökön tartandó közgyűlésen való viszontlátás reményében az elnököt és vendégeket éltetve oszlottak szét.

S . . . . . n.

LEVELEZÉS.

Z a l a t h n a, 1889. okt. hó.

A szomszéd abrudbányaiak „alvó zalathnaiaknak” neveznek minket. Miért? azt ő k tudják. Pedig csalódnak! Bizony nem alszunk! . . . Ébren tartanak az elemek. Ha az ég csatornái megerednek teljes hadi lábon állunk. Erdekes látványt nyújt ilyenkor Zalathna képe. Ré- múltén szaladtunk jobbra-balra, föl és alá. Egyik fejszével, másik kapával, a harmadik horoggal, a negyedik desz- kával, az ötödik szalmával kezében siet a maga vagyonát megvédeni.

Rémes izgatottsággal dugdossuk a pinczék ablakait, zárjuk el a kapuk közeit s ha az Ompoly meg a Malom- pataka oly kegyesek, hogy munkánkat megkímélik, nyu- godtan ülünk le kipihenni fáradságunkat. Az izgatottságot feledjük s teljes biztonság érzetében, bátran engedjük magunk az álom karjai közé. Az álom nem sokáig tart, mert egyszerre csak megdördül az ég s mi megint talpon vagyunk, végezendő megszokott munkánkat. Ez még hajgján volna t. i. a nem alvás, de ha a patakoknak úgy tetszik, egy percz alatt elhordják fáradsággal össze- hordott védő anyagainkat s okoznak kiszámíthatlan kárt. másnap csüggött fővel, hölgyeink elmennek a „Női casinóba”, mi férfiak ki az „Uri” — ki a „Polgári casinóba” s ott elpanaszoljuk kárunkat, nagy okosan meg- beszéljük, hogy a patakot s z a b á l y o z n i kell, mert addig biztonságba nem lehetünk.

Sokan azt mondják, az a kincstár dolga — köte- lessége, — mások a községeit illetve ennek előjáróságát teszik felelőssé. Az nem teszi, ennek pedig nincs pénze. Nincs pénz! Hisz fizetünk községi adót, utadót, rovatalt stb. Ezekkel takarékosan kell elbánni s bizonyosan jut patakszabályozásra is. Ezen kívül rovassék ki minden adófizetőre egy bizonyos százalék patakszabályozás czímen, mely alól a tisztviselők se képeznének kivételt. Azután bizonyos segílyt kieszközölve a megyétől, lehetne alapot teremteni s egy-két év után, — a közmunka erőt minden esetre igénybe véve, — a patak szabályozását meg- ejteni.

Csak ébredjünk!! De ébredjenek először a vezetó személyek, mert már megviradt.

Hidegkuti.

KÖZGAZDASÁG.

Két új gabonafajta.

A földmives gazdát, a ki új gabona fajtákat igyek- szik tenyészteni, a bányászhoz hasonlithatjuk, a ki a földet turja, hogy aranyat leljen. Fáradságának eredmé- nye sokszor nem egyéb, bosszuságnál. máskor meg egy- szerre olyan érre bukkan melyből sok kincset merit. Csak- hogy ilyen gazdag érre ritkán akad, s a családás igen gyakori.

Ama gabonatenyésztők egyike, a kiknek új fajták előállításában a szerencse kedvezni szokott, Henry L. de Vilmorin Párisban, a ki most ismét két új buzafajt mutat be. Az egyik változat egy igen régi hybridből ered, mely- től az ismert Lamed-buza is származik. Vilmorin az új buzát Bordier-buzának nevezte. A Bordier-buza abban különbözik a Lamed-buzától, hogy ez utóbbinak piros kalásza és halványpiros szeme, előbbinek pedig fehér kalásza és ugyanolyan szeme van. A lamedbuza tudva- levőleg úgy keletkezett, hogy a Noe-buzát vagy kék buzát az Albert herczeg buzával keresztezték. Ez a keresztezés magyarázza meg a Lamed-buza színét, valamint azt is, hogy miért kalásza annyiszor a fehér színre, mert a Noe-buza érett kalásza fehérek. A Bordier-buza színe, minthogy e buza olyan szőlőtől származik, melyek egy- részének piros kalásza, másrészt piros vagy sárga szemük van, meglepne, ha nem tudnók, hogy e buza színe nem mindig állandó.

A szemek fehér színének pirosra és sárgára változása a legelső jelenség, a mely valamely új faj átváltozását elárulja.

A tulajdonságok állandósítása alkalmával a szemek színe az melyben legtöbbször esalódik az ember.

Minthogy a Bordier-buza jól és erősen bokrosodik, szalmája pedig erős, azt hiszi Vilmorin, hogy mint jó őszi buoát ajánlhatja. Szemei vastagok, se rövid, se hosszú, zép fehér, hegyesre érik, szemet keveset hullat.

Vilmorin másik új buzája, a la lolé barbu á grosz grains (vastagszemű szálkás buza) rendkívül korai fajta. Szálkái, noha sok gazda nem szereti, legértékesebb tulaj- donsága e buzának, mert hatalmasan védik a madarak ellen. Minthogy e buza igen korán, sokkal előbb érik minden más buzánál, a környék minden verebét oda vonzza s bizonyos, hogy utolsó szemig felfalják, ha fel- álló szálkái miatt hozzáférhetnének Vilmorin ezt a buzát már évek óta megfigyelte minden nyáron s ritkán talál

közte olyat, a melyből a verebek lakmároztak, kivévn az oly eseteket, a midőn valamely kalász lekonyult s szálkái a madarak nem veszélyeztetették. A vastagszemű szálkás buza Páris határában jónak bizonyult s Benoist, a ki ezt a buzát kísérletképen nagyobb területen termesztette, arról biztosítja Eilmorint, hogy a buza olyan helyekre, a hol a madarak pusztításaitól tartani lehet, rendkívül al- kalmas.

Kalásza nem nő igen nagyra, de tömött, jó fogásu s a rozsdának jobban ellentáll, mint a Noé-buza, a melytől származik. A vastagszemű szálkás buzát őszinek és tava- szinak vetheti, de ha őszinek vetik, nagyobb termést és szebb szemeket ad. Szemei világos pirosak vagy sárgák, kalásza fehér, szalmája szintén olyan. Erés előtt nem dől meg, hanem egyenesen állva marad.

Gazdasági vegyesek.

* **Hogyan rakjuk el a körtéket?** November közeledtével, de főképe hónap folyamán sokszor hallani a panaszt, hogy ez évben a gyümölcs nem áll el. A körte természeténél fogva nem nagyon szeszélyes, de annak idején kíván érni s ha idő előtt megérik, az csak annak a jele, hogy nem úgy kezelték, a hogy kellett volna. Sokat irtak már a gyümölcskamarákról és gyümölcspin- czékről s még igen sokat fognak róluk irni ezután is; az egyik berendezésüket, a másik állványait, egy harmadik falait ismerteti, leírván pontosan, hogy milyeneknek kellene lenni, hogy a czélnak megfeleljenek.

Jó minden gyümölcskamra, ha tudunk vele rendel- kezni, ha szellőztethetjük s a hőmérséklet szerfölött való ingadozását meg tudjuk benne akadályozni. Azok a körték, melyeket ősszel a kamrába raktunk, hamarabb érnek, mint azok, melyek a fán maradtak. a ki nem tapasztalta és nem hiszi, könnyen meggyőződhetik róla, ha 20 vagy 30 különböző. szeptember végétől november elejéig érő fajtának egy részét leszedi, egy részét meg a fán hagyja s a leszedettét a kamrába rakja. A fán hagyott körték, kevés kivétellel még érletlenek lesznek, midőn a kamrában levőket már túlértéknek találjuk. Hányszor találunk lombhulláskor teljesen ép körtéket, melyeket az általános szedéskor vagy észre nem vetünk, vagy fent felejtettünk. A ki a gyümölcsök tanulmányozásával és leírásával fog- lalkozik, különféle fajtákat tart az írásztalán, melyek ott jobban elállnak, mint a gyümölcskamrában Néha a tél vége felé, midőn gyümölcsfáinkat nyessük, a fa alatt falevéllel gyengén betakarva, teljesen egészséges körtéket találunk, a melyek bizonyára néhány hónapig heverték a földön.

Az sinei kertészeti egyesület tagjai egyike több évig őszi körtéket szokott magával az egyesület ülésére vinni, melyek jósága, épsége és egy, sőt néha két hónappal késleltetett érése általános csodálkozást keltett. Az említett kertész egy cseppet sem titkolta rendszára s, mely abból állt, hogy a fáról leszedett körtéket deszkára s a desz- kákat egy északnak fekvő, nyitott s minden szélnek kitett padlására tette s onnan csak akkor helyezte a gyümölcs- kamrába, midőn attól tarthatott, hogy megfagynak. Ebből azt következtethetjük, hogy a levegő, nedvesség és a körték eltartására nem hátrányos. Valamint saját tapasztalatai alapján Leon de la Bastie a következőket taná- csolja:

Ugyanegy kamarába ne rakjunk almát és körtét, téli körtét ne rakjunk őszi körte mellé, vagyis legalább két gyümölcskamrát rendezzünk be magunknak, egyet az almák egyet a téli körték számára. Harmadikat őszi körték számára kellene berendezni, de ez nem okvetlenül szükséges, mert az őszi körtét bármely helyiségben ellehet tartani az alatt a rövid idő alatt, a mig el nem fogyasztják, csak a hőmérséklet ne változzék szerfölött benne. A téli körtét minél későbbben, azaz lehetőleg későn szedjük le a fáról, különösen amely fajtát, mely meg- ránczosodik s kiszárad, mielőtt megérnék, mint például a montjeau esperes, Hertrich Bergamotteja, jodignoi Bergamotte, bordeauxi herczegnő. Millet vajkörtéje stb. A körtéket cserényekre vagy rácsokra rakjuk s az első napokban sok levegőt bocsátunk rájuk; később csak északfelé hagyjunk nyitva egy ablakot, hogy levegőt kapjansk. Nappal ezt az ablakot, ha a külső hőmérséklet 8—10 C. foknál nagyobb, becsukjuk; különben mind- addig nyitva marad, mig attól nem kell tartani, hogy a fagy a kamarába is hat s a körték megfagynak, a mitől december közepéig nem igen kell tartani. (Ugy látszik, hogy az idén nagyon is tarthatunk tőle. Szerk.) A levegő felhűsítését semmivel sem kell akadályozni, csak arról gondoskodjunk, hogy a hőmérséklet lehetőleg állandó maradjon a 7 C. fokot meg ne haladja.

Azok a körték, melyek sokáig sötétben és nedves levegőben vannak, megfeketedésre mutatnak hajlamot, s hamar elromlanak, ha a kamrából kivesszük; azért mindig csak annyit vegyünk ki egyszerre, a mennyire három- négy napra épen szükség van. Ha az eltartott körték egy részét el akarjuk valahová szállítani, akkor minden egyet selyempapírosba kell burkolni s már a kamarában kell burkolni s már a kamarában kell becsomagolni. Ezt falusi jóságomon minden hónapban megszoktam tenni,

hogy a városban mindig elég körtém legyen, úgy tanulmányozásra, mint fogyasztásra. A városban nincs gyümölcskamrák, ott a körtéket szekrényekben oly szobában tartom, melyben a levegő mindig megújul s a melybe a fagy soha sem hathat.

A gyümölcskamra inkább kissé nedvesebb lehet, mint nagyon száraz, a csekrényekre meg rácsokra pedig se szalmát, se mohát, se pedig papírost (tölkép nyomtatottat) ne rakjunk, mert a körte mindenféle kellemetlen szagot könnyen felvesz. A papiros, moha és szalma szagát mindig nem lehet érezni a körték ízén, ha ilyenek hevertek vagy ilyenbe voltak csomagolva.

Azt mondják, hogy egy rothadt körte száz jót elront. Merem állítani, hogy kellő intézkedés és kezelés mellett némileg megsérült, tehát bizonyos fokig romlott körtét is tehetünk a teljesen hibátlanok közé a nélkül, hogy ez utóbbiakat az elromlás veszélyének kitények. Ha például valamely nagyon értékes fajtából csak néhány példányunk van, melyet hosszabb ideig meg akarnánk tartani, nem kell egyebet tenni, minthogy a szobára, repedése stb. megfelelő ragasztó papírost ragasztunk. A levélborítékok gummitöltött részei erre a célra teljesen megfelelőek. Így májusig elállnak a körték. Bizonyos, hogy ragaszok nélkül egy hónapig sem álltak volna el.

Befejezéstl ismétljük; adjunk a körtéknek levegőt, a míg csak lehet, ne szárítsuk ki a kamrákat, hanem gondoskodjunk róla, hogy a hőmérséklet mindig egyenlő alacsony legyen benne, úgy hogy a zérusra is leszállhat, de a 7. C. fokot felül ne emelkedjék.

* Az idei szüret minősége s a must javítása.

Az idei május és június hónapok Közép-Európában rendkívül kedvezők voltak, úgy hogy a szőlők virágzását az időjárás legkevésbé sem zavarta. Alaposan remélhettük tehát, hogy az idén úgy minőség, mint mennyiség tekintetében kitűnő szüretünk lesz. Sajnos, hogy reményünk az augusztusban és szeptemberben uralkodott kedvezőtlen időjárás miatt nem teljesült, mert a szeptember olyan hideg volt, hogy a szőlő nem érhetett tökéletesen. Minthogy augusztusban igen sok eső esett, sok helyen időelőtt kellett szüretelni. Az időelőtt szüretelt szőlőből szüret mustban aránylag igen kevés cukor van s ezért előrelátható, hogy az 1889-iki bor csak közepesertű lesz. De jelentékenyen javíthatjuk, ha a mustba cukrot teszünk, és pedig annyit, hogy a mustmért 20 ezrelék cukrot mutasson. Ajánljuk a vinczellérek figyelmébe, hogy tegyenek vele kísérletet. Bizonyos, hogy az eredménnyel annyira meg lesznek elégedve, hogy jövő évben az összes mustot meg fogják cukrozni. A cukor a mustnak természetesen legkevésbé sem árt, hanem ellenkezőleg minőségét jelentékenyen javítja.

* Szer a kólika ellen. Brűnet (Rec. de med. vétér.) azt tapasztalta, hogy ha a kólikás lovat hasán és oldalán 235 gram terebinth olajból és 40 csep safrány olajból készült keverékkel jól megdörzsölik, a kólika azonnal megszűnik. Brűnet ezt a szert azzal a megjegyzéssel ajánlja, hogy kétszer ugyanazt a helyet ne dörzsöljék be vele, mert a bőr leválik.

VEGYES HIREK.

— Balogh Vilmost, vármegyének a kitűnő fiát, az 1885. évi orsz. kiállítás buzgó főtitkárát, Ó felsége a földművelési m.kir. ministeriumba osztálytanácsossá nevezte ki. — Szívünkölj gratulálunk.

— Gyászír. Szalánczy Lajos nyugalmazott kir. táblai bíró f. hó 15 dikén Nagyenyeden váratlanul fellépett tüdő szélhűdében 56 éves korában meghalt. Az elhunyt hosszas bírói működése alatt jogi képzettsége, erős ítélő tehetsége s igazság szerete miatt közéletben részben a társas életben pedig emberbaráti modora s egyenes nyílt lelke miatt mindenki szerette. Mélyen megrendült egészséggel telepedett vissza városunkra azon reményvel, hogy csendesebb munkássággal is még néhány évig hasznára lehet csatádjának s ember társainak. Számítása mint annyi emberi számítás hiának bizonyult. Nyugodjanak békével hánvai! A család a gyászestéről a következő szomorú jelentőt adta ki: Alólirottak fájdalomtól megrendült kebellet tudatják, hogy az önfeláldozó hű férj, — gyöngéd, szerető, gondos, édes apa, — az önzetlen, szelid, lelkületű rokon, szenttamási Szalánczy Lajos, nyugalmazott kir. táblabíró f. 1889. évi október hó 15-én, reggeli 6 órakor, élte 56-ik boldog második házassága 7-ik évében, hosszas szenvedés után megszűnt élni. A nemesen küzdők soraiból kidőlt a legnemesebbek egyike. A magyar igazságszolgáltatás egyik büszkesége elhullott. A végső kimerültség munkás tisztviselő a tollat kezéből minden időre letette. A hajlíthatlan egyenes jellem, a férfiúi igaz barátság képviselőjének egyik mintaképe nincs többé. Közéletünk szegényebb lett egy férfival, kinek szíve

teljes vala honszeretettel, úgyszeretettel, keble lán-goló lelkesedéssel mindazon eszmék, küzdelmek iránt, melyek szülőmegyéjének, hazájának erős-bülésére irányultak. Oh bizony nem ok nélkül került el kedélyvilágunk, szorong a fájdalom miatt lel-tünk, erőt vesz rajtunk a sirás, midőn jelentjük, hogy Szenttamási Szalánczy Lajos nincs többé. Hült tetemei folyó évi október hó 17-én, d. u. 3 órakor, a halottasháznál („Magyar-uteza“) tartandó rövid ima után fognak a helybeli ev. ref. temetőbe nyugalomra kísértetni. Emléke legyen áldott! Nyugalma csendes! Nagyenyed, 1889. október 15-én.

Szalánczy Lajosné szül. hátszegi-kapátán Lászlóffy Regina mint neje. Szalánczy Erzsébet, Matild mint leánya, Szalánczy Domokos és gyermekei Ida, Dénes, Szalánczy Dániel és Szalánczy János mint testvérei: Id. Szalánczy Lőrincz mint unoka testvér.

— Bartha Zsigmondot, a mennyiség és termé-szetan érdemekben gazdag professorát az alsófehérmegyei tanító egyesület központi köre elnökeaké választotta.

Sulyos csapás érte Bokros Elek képviselőt a képviselőház alelnökét. Mint mély részvétellel értesültünk szép reményekre jogosító 18 éves fia Arisztid okt. 16-án, reggeli 3 órakor meghalt. Az elhunyt tehetséges ifju a helybeli ev. ref. kollegium növendéke volt és sosem betegeskedett. A korán elhunyt derék ifju temetésén a gyászbeszédet Herepei Gergely tartotta. Az ev. ref. kollegium ifjuságának, — mely testületileg vett részt a temetésen — énekkara énekelt gyászadalokat a halottas háznál és a temetőben.

— Az EMKE balászfalvi népiskolájához, mely-nek ünepléyes megnyitására városunkból Csató János kir. tanácsos, alispán, Gáspár János, tanfelügyelő, Török Ber-talan, ifj. Gáspár János, Sebestyén és az érdeklődők közül még többen is elutaztak. Henze Imre és Pallos Veronka lettek az igazgatóválasztmány által tanítóknak megvá-lasztva. Mindkettő jeles készségű tanító s egy mökö-désűktől a legzebb eredmény várható.

— Zalamegye az Emléért. Zalamegye alispánja 232 frt gyűjtést küldött az Emléért a lobogó-alapra. Ugyancsak a megyéből vett még ez egyesület 100 frtot, mint alapítványát a Keszthely-járási községi és kör-jegyzők együletének.

— Az alsófehérmegyei általános tanítóegyesület gyulafehérvári főköre Dr. Elekes Viktor elnöke alatt f. hó 24-én, a marosújvári pedig id. Gáspár János tan-felügyelő elnöke alatt f. hó 20-án tartották érdekes tárgysorozatu közgyűléseiket.

— Duhajkodás. A közelebb lefolyt októberi vásár-kor, az egyedi arany ifjuság egy része bor mellett vigan mulatozott egy vásári bodóban, midőn valami tárgy felett összeveszték s Demeter József mészáros inas éies kését kirántva Szilágyi Ferencz balkarján jelen-tékeny vágást ejtett. A sértett a bíróság előtt a sértő ellen panaszt emelt.

— A szüretet megyszerte megkezdtek s hol derült hol kesergő idő mellett folytatják. A must minőségéről még nem kaptunk kielégítő értesítést, de azt hisszük, hogy a kedvező fekvésekben nem fog a tavalyi megett maradni. Eladás még nagyon kevés történt, mivel a vevők eladatlann borkészleteik miatt, míg eddig tartó-zkodtak a vásárlástól.

— „Magyarország“ névvel Bródy Sándor szerkesztősége mellett politikai napilap indult meg Kolozsvárt. A második szám áttekintése után azt a benyomást nyertük, hogy e lap az újság sovár közönség igényeit terjengés nélkül igyekszik kielégíteni, hogy az EMKE. Hazafias működésének ismertetésére kiváló figyelmet fordít, mert hisszük, hogy a fiatal lap az olvasottabb lapok között tisztességes helyet fog magának ki-vívni Ára egész évre 14 frt.

— Hymen. Budai Schiesz'l Victor gyógyszerész eljegyezte Thát Gizella k. a. Balás-falván.

— Nagler Adél k. a. f. hó 16 és 17-ik napjain a posta és távirtdai írásbeli és szóbeli vizsgákat kitűnő sikerrel letette.

— Nyílt számadás. Az 1889. évi október 12-én a nagyenyedi Bethlen főtanoda theol. acad. ifjusága által rendezett estélynek összes jövedelme volt 111 frt 60 kr. Ebből kiadás 70 frt 15 kr s így a tiszta jövedelem 41 frt 75 kr. Felülfizetni sziveskedtek Dr. Bartók György 20 kr., Bisztrátsány Lajosné 8 nsg. 20 kr., Balog János (Tövisről) 2 frt., Deli Ödön 1 frt. 40 kr., Ducez Ka-ticza k. a. 1 frt., Dr. Farnos Dező 40 kr., ifju Gáspár János 1 frt. 20 kr., Józsa Zsigmond 60 kr., Kerekes Sámuel 40 kr., Dr. Kovács Ödön 40 kr., Krizmanics Vilmos 40 kr., Makkai Margit k. a. 1 frt., Munkácsi szá-zados 40 kr., Orgonás Zsigmond 1 frt. 20 kr., Referens

20 kr., Szilágyi László 30 kr. — Fogadják a szives felül-fizetők a theol. acad. ifjusága nevében hálás köszönetünket.

Janasó Sándor theol. elnök.
Molnár Lőrincz, pénztáros,

Meteorológiai adatok, Nagyenyed.

Idő	Légyo-más közepé m. m.	Hőmérsék C°			relatív ned-vesség közepe %	Csapa-dék Összege m m	Megjegyzés
		közepé	max. a	min. a			
szept. 21	57	9.1	11	7.5	91	19.4	borult csendes
22	59	8.5	12.5	6	86	10.3	borult "
23	64	7.7	12.3	-0.3	86	1.1	dér, szeles
24	65	10.9	14.2	6	93	3.7	borult csendes
25	61	13	16.5	10	97	4.6	borult "
26	61.5	13.7	20.5	8.7	89	3.3	" szeles
27	66	9.3	13.5	5.5	76	3	" csendes
Egész hétről	61.9	10.3	14.4	6.3	88	45.4	" "
Eltelt hetek közti különbség.	+0.4	+1.1	+0.4	+0.8	+10	+31.6	borusabb
szept. 28	60.5	9.1	14.2	4.7	82	7.1	borult csendes
29	56	12	21.2	3.8	69	—	derős "
30	55	13.5	21.7	6.5	76	—	" "
okt. 1	56.7	14.1	22.6	6	82	—	" "
2	56	14.7	19	9.8	89	1.4	Villám éjjel
3	57.5	13.5	19	11.5	82	4.7	ziv. d. u. 1/2 5.
4	64.5	10.1	15	7.5	84	7	borult csendes
Egész hétről	58	12.4	19	7.1	82	13.2	" "
Eltelt hetek közti különbség.	-3.9	+2.1	+4.6	+0.8	-6	-32.2	derültebb
okt. 5	65.4	8	15	1.3	84	—	derős csendes
6	63.3	11.9	18.8	4.5	86	—	borult "
7	60.2	15.4	22.5	8.5	88	—	" "
8	59.4	17	25	9.5	82	0.5	villám este
9	62.2	15.1	23	9	81	1.1	derős csendes
10	62.1	16.2	24	9	79	—	" "
11	63	16.6	25	10	78	—	" "
Egész hétről	62.2	14.4	21.9	7.4	83	1.6	" "
Eltelt hetek közti különbség.	+4.2	+1.9	+2.9	+0.3	+1	-11.6	derültebb

Készlt dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

KÉPES CSALÁDI LAPOK

Szépírodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap. Felhívás a művelt magyar olvasó közönséghez!

A „Képes Családi Lapok“ jelenleg már az ország minden vidékén, a legtöbb művelt magyar közönség rendes házi barátja.

Közkezeletet és elterjedtséget az által ért el, hogy mindig hazafias irányban s úgy van szerkesztve, hogy a szerzők leánykának is bátran a kezébe lehet adni s e mellett az atyák, anyák és nagyanyák is mindig megfelelő szórakozást és hasznos olvasmányokat találhatnak benne. — A „Hölgyek Lapja“ című mellékletünk, a nők hű tanácsadója és szellemi titkára, a háztartás, a gazdaság, a kertészet, a konyha, házi orvos, házi állatok és a divat köréből megbecsülhetetlen közleményekkel kedveskedik. — A „Képes Családi Lapok“ képei, a legelső művészek esztétikájának köszönik létüket. — A „Képes Családi Lapok“ a lehető legjobbat igyekszik nyújtani s hogy hivatásának megfeleljen, azt legjobban bizonyítja, immár 11 évi fennállása, mint hazánkban egy hasonló irányú lap nem volt képes elérni. — Mindenlaphoz egy külön, könyvvé köthető regény-melléklet van csatolva, mely évenként, 3-4 legjobb írónktól származó becses regényt közöl.

Előfizetési árak a „Képes Családi Lapok“, „Hölgyek Lapja“ című divatlap s „Regény“ melléklettel együtt: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Előfizetéseket (s ha bármelyik napjától) elfogad a „Képes Családi Lapok“ kiadóhivatala, Budapest, V. Nagy korona-uteza 20. sz.

A „Képes Családi Lapok“ heti lapból mutatványsszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik eziránt — legelőszőrűben levelezéslapon — hozzá fordulnak. Teljes számú példányokkal még mindig szolgálhatunk.

A „Képes Családi Lapok“ szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, V. Nagy korona-uteza 20. sz.

Wokál Jánosnál Nagyenyeden 1889.